

Perspectiefnota

2017-2020

INHOUD

	<u>Blz.</u>
Inleiding	1
A. Uitgangspunten begroting 2017	3
B. Nieuw beleid	7
C. Financiële positie	17

INLEIDING

Aan de raad,

Perspectiefnota 2017-2020

Wij bieden u hierbij de Perspectiefnota 2017-2020 aan.

De nota geeft inzicht in de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente voor 2017 tot en met 2020.

In hoofdstuk A leggen wij u de uitgangspunten voor de begroting 2017 voor. Met de vaststelling van de perspectiefnota geeft u ons kaders voor het opstellen van de begroting 2017 en de meerjarenraming 2018-2020.

In hoofdstuk B leggen wij u nieuwe beleidswensen voor. Wij stellen u voor hiermee in te stemmen en de lasten te verwerken in de begroting 2017.

De financiële positie komt aan de orde in hoofdstuk C.

Meerjarenraming 2017-2020 (bedragen x € 1.000,00)

	2017	2018	2019	2020
Saldi na wijziging voorjaarsnota 2016	18	- 763	36	36
Ombuigingsplan 2016-2019	481	577	727	727
Nieuw beleid	-94	-112	-112	-112
Saldi na verwerking nieuw beleid	405	- 298	651	651

Inclusief mutaties van het ombuigingsplan en nieuw beleid vertoont de huidige meerjarenraming in 2020 een positief resultaat van € 651.000,00.

Bij het opstellen van de begroting 2017 wordt een nieuwe meerjarenraming opgesteld.

Behandeling

Wij stellen u voor de Perspectiefnota 2017-2020 te behandelen in uw vergadering van 13 juni 2016. U hebt aangegeven in deze vergadering ook de algemene beschouwingen te zullen houden.

Besluitvorming

Met de vaststelling van de Perspectiefnota stemt u in met:

- de kaders voor de begroting 2017 en de meerjarenraming 2018-2020;
- het verwerken van nieuw beleid in de begroting 2017 en/of meerjarenraming 2018-2020. Definitief besluit u daarover bij de vaststelling van de begroting 2017.

Stadskanaal, 26 april 2016

Burgemeester en wethouders

de heer G.J. van der Zanden
secretaris

mevrouw B.A.H. Galama
burgemeester

A. Uitgangspunten begroting 2017

UITGANGSPUNTEN BEGROTING 2017

Verwacht aantal inwoners op 1 januari 2017

De werkelijke inwonersaantallen in voorgaande jaren waren:

1 januari 2016	32.597
1 januari 2015	32.610
1 januari 2014	32.803

Het aantal inwoners heeft voor de begroting gevolgen voor enerzijds de lasten, met name op inwoneraantallen gebaseerde bijdragen, en anderzijds de baten, met name de uitkering uit het gemeentefonds. Het aantal inwoners daalde in voorgaande jaren gestaag. Op basis van deze negatieve trend is voor de begroting 2016 uitgegaan van 32.500 inwoners. De mutaties worden met ingang van 2015 echter sterk beïnvloedt door vluchtelingen, dit bemoeilijkt een reële prognose voor het begrotingsjaar. Via het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) zijn maandelijks actuele inwoneraantallen beschikbaar. Wij stellen daarom voor met ingang van de begroting 2017 jaarlijks bij opstellen van de begroting uit te gaan van het actuele inwoneraantal per 1 juni van het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar.

Onvoorziene uitgaven

In de begroting 2016 is een budget van € 36.075,00 opgenomen voor onvoorziene uitgaven. Dit komt overeen met € 1,11 per inwoner (32.500 inwoners). Wij stellen voor met ingang van de begroting 2017 het bedrag voor onvoorzien niet per inwoner te bepalen maar hiervoor een vast bedrag van € 36.000,00 op te nemen. Indien nodig kan dit vaste bedrag bij het vaststellen van uitgangspunten voor volgende begrotingsjaren bijgesteld worden.

Rentepercentage financieringsmiddelen

Om een reëel beeld te geven van de lasten van vaste activa rekenen we rente over de financiering toe aan investeringen. Een groot deel van de investeringen wordt gefinancierd met interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen). Hierdoor wordt rente bespaard omdat we voor dit deel geen geld hoeven te lenen. Het overige deel wordt gefinancierd met externe middelen, hoofdzakelijk langlopende geldleningen.

In de begroting 2016 is voor het toerekenen van rente aan investeringen uitgegaan van 4%. De rentevergoeding voor het gebruik van interne financieringsmiddelen is eveneens op 4% gesteld (bespaarde rente). Dit is een interne rekenrente.

De totale rentelasten (interne en externe) worden uitgedrukt in een percentage van de vaste activa (omslagrente). Het percentage wordt voornamelijk bepaald door de gewogen rentelast op de opgenomen vaste geldleningen (per 1 januari 2016 3,72%).

Naar verwachting zal in 2016 een langlopende geldlening aangetrokken moeten worden. Door de huidige lage rentestand op de kapitaalmarkt daalt dan de gewogen rentelast op de opgenomen vaste geldleningen.

Wij stellen voor om bij het opstellen van de begroting 2017 rekening te houden met deze daling en uit te gaan van (afgerond) 3% voor zowel de omslagrente als de rentevergoeding voor interne financieringsmiddelen.

De aanpassing van de omslagrente wordt meegenomen in de herziening van de nota "Reserves en voorzieningen 2012-2015" die gepland staat voor het najaar van 2016.

Loon/ en prijsontwikkelingen

Voor het bepalen van de percentages voor de verwachte loon- en prijsontwikkelingen maken we gebruik van gepubliceerde kerngegevens 2014-2017 van het Centraal Planbureau (CPB).

Ontwikkeling lonen

Met betrekking tot het vaststellen van een uitgangspunt voor de loonkosten spelen twee ontwikkelingen, de systematiek en het loonstijgingspercentage.

Systematiek

Een groot deel van de medewerkers geniet een salaris op basis van twee of drie uitlooperperiodieken. In de begroting 2016 is uitgegaan van de toegestane formatie en het maximum van de salarisschalen + twee uitlooperperiodieken. Op basis van deze systematiek worden de salariskosten reëel geraamd. Wij stellen voor om deze systematiek met ingang van de begroting 2017 als vast uitgangspunt te hanteren.

Loonstijgingspercentage

De laatst overeengekomen cao voor gemeentebambtenaren loopt van 1 januari 2014 tot 1 januari 2016. Er is een onderhandelaarsakkoord over een cao voor de periode 1 januari 2016 tot 1 mei 2017. In dit akkoord wordt uitgegaan van een loonstijging van 3% voor 2016 en 0,4% voor de periode tot 1 mei 2017. De stijging voor 2016 is inclusief het pensioenakkoord van 2014 (0,74%) en het loonruimteakkoord van 2015 (1,4%). Het akkoord is op dit moment nog niet definitief.

Volgens de kerngegevens van het CPB is de verwachte gemiddelde stijging van de lonen 2017 in de marktsector op basis van de cao's 1,7%.

Op grond van voorgaande is het denkbaar dat de directe salariskosten in 2017 ten opzichte van 2016 totaal met 1,5% stijgen. Wij verwachten op voorhand geen stijging van de loonkosten door secundaire arbeidsvoorwaarden en van de werkgeverslasten. Daarom stellen wij voor om bij het opstellen van de begroting 2017 uit te gaan van een **loonstijging van 1,5%** ten opzichte van het salarisniveau in de begroting 2016. Een loonstijging van 1,5% levert een absolute stijging van circa € 185.000,00 van de directe personeelskosten op.

Ontwikkeling prijzen

Voor het bepalen van het uitgangspunt voor prijsontwikkelingen gaan we vanaf de begroting 2016 uit van de geharmoniseerde consumentenprijsindex (HICP). Het jaar 2015 is het basisjaar voor de ontwikkelingen.

<u>Jaar</u>	<u>Begroting</u>	<u>HICP</u>
2015	100,0	100,0
2016 stijging	1,0	0,3
2017 stijging	<u>0,5</u>	<u>1,0</u>
2017	101,5	101,3

Wij stellen voor bij het opstellen van de begroting 2017 een **prijsstijging van (afgerond) 0,5%** te hanteren.

Compensatie loon/en prijsstijgingen (nominale ontwikkelingen)

In de regel vindt bij benadering een compensatie van hogere kosten door stijging van lonen en overige prijzen plaats via het gemeentefonds door bijstelling van het (nominale deel van het) accres. Via de komende meicirculaire wordt u op de hoogte gesteld van de financiële gevolgen van de nominale ontwikkelingen.

Huurprijzen

Het is regel de huurprijzen van welzijnsaccommodaties, sportaccommodaties en grondstrookjes met een oppervlakte kleiner dan 25 are jaarlijks trendmatig te verhogen. Wij stellen voor de verwachte prijsontwikkeling als uitgangspunt voor de huurverhoging te hanteren. Dit betekent voor 2017 een verhoging van de **huurprijzen met 0,5%** ten opzichte van 2016.

De huurprijzen van gronden met een oppervlakte van meer dan 25 are worden door de Grondkamer vastgesteld.

Overige ontwikkelingen

In 2014 heeft een door de VNG ingestelde adviescommissie een rapport uitgebracht over vernieuwing van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Doel van de vernieuwing is de toegankelijkheid en onderlinge vergelijkbaarheid van de begrotingen en jaarrekeningen te vergroten. Daarmee worden de mogelijkheden voor uw raad tot horizontale sturing en verantwoording versterkt.

Met de vernieuwing wordt daarnaast ook het vergroten van de doelmatigheid van het toezicht en de accountantscontroles beoogd.

Het rapport heeft geleid tot een wetswijziging van het BBV. Deze is op 17 maart 2016 gepubliceerd. De wijziging is van toepassing vanaf de begroting 2017.

De wijzigingen richten zich voornamelijk op:

- een uniforme indeling in taakvelden;
- een uniforme basisset van beleidsindicatoren;
- verbeterde informatie over verbonden partijen;
- inzicht in de overheadkosten;
- aanpassingen van economische categorieën.

Daarnaast zijn er wijzigingen in verband met de inwerkingtreding van de Wet modernisering Vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen (Vpb-plicht) en de gevolgen daarvan voor de verantwoording van de grondexploitaties.

De voorstellen van de adviescommissie met betrekking tot vernieuwing van de accountantscontrole verkeren nog in de fase van nadere uitwerking en zullen op een later tijdstip leiden tot wijziging van wet- en/of regelgeving.

Bij het opstellen van de begroting 2017 worden de wijzigingen verwerkt. Hierbij houden we rekening met een voorstel van de rekeningcommissie over de huidige beleidsindicatoren in de begroting in relatie tot de nieuwe verplichte uniforme basisset beleidsindicatoren. In de inleiding van de begroting 2017 nemen wij een toelichting op de wijzigingen op.

B. Nieuw beleid

NIEUW BELEID

In dit hoofdstuk zijn per programma de nieuwe beleidswensen opgenomen.

Evenals voorgaande jaren hebben wij ten aanzien van het nieuwe beleid gekozen voor de volgende prioriteitsindeling.

1. Prioriteiten als gevolg van wettelijke verplichtingen
2. Prioriteiten als gevolg van aangegane eigen verplichtingen
3. Prioriteiten als gevolg van wensen/ambities

PROGRAMMA 1 WELZIJN EN ZORG

Blijversregeling

Naast de duurzaamheidslening en starterslening biedt het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) aan gemeenten de blijverslening aan. De blijverslening biedt eigen woningbezitters de mogelijkheid om via het SVN een lening af te sluiten om investeringen te doen in de eigen woning die ertoe leiden dat men langer op eigen (financiële) kracht thuis kan blijven wonen. Daarmee wordt een (later) beroep op Wmo middelen voorkomen. Wij onderzoeken of dit interessant is voor onze gemeente. Wellicht komen wij hier in een apart voorstel op terug.

Bedragen x € 1.000,00

Prioriteit en activiteit		2017	2018	2019	2020
LASTEN		- minder of meer	- minder of meer	- minder of meer	- minder of meer
<i>Asielbeleid</i>	3	32	32	32	32
Totaal lasten		32	32	32	32

Prioriteit en activiteit		2017	2018	2019	2020
BATEN		- minder of meer	- minder of meer	- minder of meer	- minder of meer
Totaal baten		0	0	0	0

Totaal nieuw beleid programma		32	32	32	32
-------------------------------	--	----	----	----	----

Asielbeleid

Eind 2015 is er een bestuursakkoord verhoogde asielinstream afgesloten tussen Rijk en VNG. In dit bestuursakkoord staan afspraken tussen het kabinet en de gemeenten over de eerste opvang van vluchtelingen, de huisvesting van statushouders in gemeenten en de door partijen uitgesproken ambitie om als overheden blijvend samen te werken in de keten van opvang tot en met een volwaardig staatsburgerschap. In 2016 verwachten wij een taakstelling voor huisvesting van 80 statushouders en voor 2017 gaan wij ook uit van 80. Verder is de vergoeding van het COA verhoogd van € 1.000,00 naar € 2.370,00 per statushouder (die voldoet aan bepaalde leeftijdscriteria).

In 2016 zullen wij de consequenties van de verhoogde asielinstream op de langere termijn inzichtelijk maken. Afspraken met betrekking tot huisvestingstaakstelling vergunninghouders zijn opgenomen in het Lokaal akkoord. Periodiek worden de ontwikkelingen met betrekking tot de taakstelling en de instroom van vluchtelingen met de betrokken partijen gemonitord.

Aan de organisatie NIDOS wordt medewerking verleend een pilot te starten voor de huisvesting van vijf alleenstaande minderjarige vluchtelingen met een vergunning in opvanggezinnen. Deze tellen mee in realisatie van de taakstelling.

De Stichting Vluchtelingenwerk Noord Nederland (SVWNN) verzorgt de maatschappelijke begeleiding en ontvangt voor haar activiteiten jaarlijks een subsidie. Zoals vermeldt in de voorjaarsnota 2016 hebben wij een subsidie toegekend van € 115.000,00. De vergoeding van het COA bedraagt € 83.000,00 (€ 2.370,00/statushouder). Daarnaast is in 2016 vanuit het Participatiebudget een bijdrage van € 32.000,00 beschikbaar gesteld.

Vanaf 2017 vervalt deze bijdrage. De activiteiten van Vluchtelingenwerk voldoen namelijk niet meer aan de voorwaarden van het Participatiebudget. Vluchtelingenwerk richt zich primair op maatschappelijke begeleiding en niet op scholing en arbeid. De verwachting is dat de huidige subsidie ook nog in de komende jaren nodig zal zijn. Daardoor ontstaat vanaf 2017 een structureel nadeel in de begroting van € 32.000,00. Wij stellen voor dit nadeel in de begroting te verwerken.

PROGRAMMA 2 WONEN EN VOORZIENINGEN

Bedragen x € 1.000,00

Prioriteit en activiteit LASTEN		2017 <i>- minder of meer</i>	2018 <i>- minder of meer</i>	2019 <i>- minder of meer</i>	2020 <i>- minder of meer</i>
<i>Publiek vervoer</i>	2	17			
Totaal lasten		17	0	0	0

Prioriteit en activiteit BATEN		2017 <i>- minder of meer</i>	2018 <i>- minder of meer</i>	2019 <i>- minder of meer</i>	2020 <i>- minder of meer</i>
Totaal baten		0	0	0	0

Totaal nieuw beleid programma		17	0	0	0
----------------------------------	--	----	---	---	---

Publiek vervoer

In de Voorjaarsnota 2016 (programma 2 Wonen en Voorzieningen) is een bedrag geraamd in verband met de voorbereiding van de gezamenlijke aanbesteding 'Publiek Vervoer Drenthe en Groningen'.

De bijdrage voor de aanbestedingsfase in 2017 bedraagt € 17.000,00.

PROGRAMMA 3 JEUGD EN EDUCATIE

Onderwijsachterstandenbeleid

De staatssecretaris heeft nieuwe uitgangspunten voor de verdeling van de middelen voor gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (OAB) over de gemeenten vanaf 2017 naar de kamer gestuurd. Hierop is een motie aangenomen. Mogelijk gevolg hiervan is dat alle gemeenten - in vergelijking met het huidige OAB budget - er 3% op achter uitgaan in 2017.

PROGRAMMA 4 ECONOMIE EN ARBEIDSMARKT

Bedragen x € 1.000,00

Prioriteit en activiteit LASTEN		2017 <i>- minder of meer</i>	2018 <i>- minder of meer</i>	2019 <i>- minder of meer</i>	2020 <i>- minder of meer</i>
ROI	3	9	9	9	9
Totaal lasten		9	9	9	9

Prioriteit en activiteit BATEN		2017 <i>- minder of meer</i>	2018 <i>- minder of meer</i>	2019 <i>- minder of meer</i>	2020 <i>- minder of meer</i>
Totaal baten		0	0	0	0

Totaal nieuw beleid programma		9	9	9	9
----------------------------------	--	---	---	---	---

Regionaal Ondernemings Instituut (ROI)

De nadruk van de dienstverlening van het ROI heeft de afgelopen jaren op ondersteuning van bedrijven in zwaar weer gelegen. Ook in 2015 bedroeg het aantal bedrijven in zwaar weer meer dan de helft van het aantal begeleide ondernemers waarvan een groot aandeel is weggelegd voor de detailhandel. In Stadskanaal wordt meer dan in andere gemeenten ook intensief samengewerkt op het gebied van het Bijstandsbesluit Zelfstandigen (BBZ) en re-integratie. Het aandeel van deze diensten maakt binnen de gemeente significant onderdeel uit van de dienstverlening. 11% van het aantal begeleide ondernemers waren starters in 2015. Mede door inmenging van het ROI zijn in 2015 in de gemeente Stadskanaal 15 banen behouden en is 1 baan gecreëerd. Om een beeld te geven van de financiële impact van de dienstverlening door het ROI: het heeft de gemeente en de staat circa € 130.000,00 bespaard. Daarom stellen wij u voor de bijdrage van € 8.500,00 te continueren.

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN

Informatievoorziening en automatisering

In 2017 zullen de in het Informatiebeleidsplan 2016-2017 genoemde speerpunten in projecten worden uitgevoerd. Net als in 2016 ligt in 2017 de nadruk op digitaal werken en het veilig ontsluiten van bedrijfsinformatie, zowel voor de vaste werkplek als voor het plaats- en tijdonafhankelijk werken op een device. Voorts faciliteert ICT de invoering van nieuwe en gewijzigde wet- en regelgeving.

Alle werkplekken zullen vernieuwd worden. De netwerkbeveiliging wordt op een hoger niveau gebracht. Het kwaliteitssysteem en het informatiebeveiligingsbeleid zullen worden aangepast aan de nieuwe wettelijke eisen. Het project Digitalisering zal worden afgerond met de invoering van het digitaal besluitvormingsproces.

In de afgelopen jaren is de ICT zeer sterk gegroeid. Dit hangt nauw samen met de ontwikkeling van de digitale dienstverlening, de gegevensuitwisseling met externe partners, maar vooral met de komst van nieuwe taken (onder andere de drie decentralisaties). Team ICT is daardoor geconfronteerd met een forse stijging van de werkzaamheden. De omgeving waarop de benodigde applicaties wordt gehost wordt steeds groter. Zo zijn we de laatste twee jaar van 40 naar 100 servers gegaan. Daarnaast is het aantal applicaties dat door de functioneel applicatiebeheerders wordt beheerd met 50% gestegen en zijn dezelfde applicaties groter en complexer geworden. Het aantal meldingen (gebruikersvragen) dat voor het ICT-team binnenkomt, is ook explosief gestegen. De afgelopen jaren is met inzet van tijdelijk personeel geprobeerd de groei op te vangen. Tijdelijke inzet van derden is echter duur. Daarom wordt in het kader van het hierna genoemd formatieonderzoek gekeken naar invulling voor zowel applicatie- als voor systeembeheer.

In 2017 zal op basis van de nieuwe ICT ontwikkelingen het informatiebeleid voor 2018 -2020 worden opgesteld. Hierin zal ook aandacht worden gegeven aan de samenwerking op het gebied van ICT, gezien in het licht van een eventuele herindeling.

Bedragen x € 1.000,00

Prioriteit en activiteit LASTEN		2017 <i>- minder of meer</i>	2018 <i>- minder of meer</i>	2019 <i>- minder of meer</i>	2020 <i>- minder of meer</i>
<i>Formatieonderzoek</i>	1	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>	<i>p.m.</i>
<i>Informatiebeleidsplan</i>	1	36	71	71	71
Totaal lasten		36	71	71	71

Prioriteit en activiteit BATEN		2017 <i>- minder of meer</i>	2018 <i>- minder of meer</i>	2019 <i>- minder of meer</i>	2020 <i>- minder of meer</i>
Totaal baten		0	0	0	0

Totaal nieuw beleid programma		36	71	71	71
-------------------------------	--	----	----	----	----

Formatieonderzoek

Evenals veel andere gemeenten hebben wij de definitieve formatie voor de taken binnen het sociaal domein nog niet vastgesteld. We hebben onvoldoende gegevens en ervaringscijfers om die nu al te kunnen bepalen. We hebben het bureau Berenschot gevraagd een formatieonderzoek in te stellen naar het sociaal domein. Het bureau biedt ons methodieken om de formatie te berekenen en vergelijkt onze uitkomsten met landelijke benchmarkgegevens. Het bureau stelt aan de hand daarvan een advies op voor onze organisatie. Het advies gaat niet uitsluitend over het primaire proces van het sociaal domein, maar strekt zich ook uit tot de faciliterende en ondersteunende diensten voor het sociaal domein (bijvoorbeeld systeembeheer, applicatiebeheer, KCC, enz.). Volgens de eerste analyse van Berenschot moet de formatie voor de nieuwe taken op het gebied van Wmo en Jeugdzorg (inclusief de faciliterende en ondersteunde taken) afgerond 34 fte bedragen. Met behulp van tijdelijk personeel wordt nu 31 fte ingezet. De kosten van het huidige personeel kunnen in 2016 gedekt worden uit de uitvoeringsbudgetten Wmo en Jeugdzorg, maar er is geen ruimte meer voor uitbreiding van de formatie ten laste van deze budgetten. Uit nader onderzoek moet nog blijken welke taken en functies specifiek uitbreiding behoeven. Dan wordt ook berekening gemaakt van de loonkosten na omzetting van tijdelijk naar vast personeel. Daarnaast analyseren we nog of het uitvoeringsbudget juist is vastgesteld. Dit budget is provincie breed voor de eerste jaren bepaald op een percentage (5 tot 7,5%) van de rijksmiddelen. Het overige deel is daardoor 'automatisch' beschikbaar voor zorgtaken. Mogelijk dat een herschikking noodzakelijk is. Als voor het op orde brengen van de uitvoeringsorganisatie extra middelen nodig zijn, zullen wij u dit voorleggen in de begroting 2017.

Informatievoorziening en automatisering

Bij het vaststellen van de Perspectiefnota 2016-2019 heeft uw raad besloten het college toe te staan slagvaardiger om te gaan met de uitvoering en investeringen op het gebied van ICT. Concreet betekent dit dat bij het vaststellen van de begroting voor een boekjaar een kader stellend budget wordt geraamd waarna ons college, binnen dit kader, kan besluiten investeringen op gebied van ICT uit te voeren. De vrijvallende lasten van de afgeschreven ICT-middelen komen weer beschikbaar voor dekking van dit budget. Tijdens de planning & control cyclus, in de voor- en najaarsnota, wordt uw raad vervolgens gevraagd de noodzakelijke kredieten beschikbaar te stellen.

In het Informatiebeleidsplan 2016-2017 zijn de uit te voeren concrete maatregelen voor 2016 en 2017 opgenomen. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen *onvermijdelijke* maatregelen (niet uitvoeren betekent gevaar voor de continuïteit van de bedrijfsvoering) en dringend *gewenste* maatregelen (door deze uit te voeren wordt een behoorlijke efficiency verbetering behaald). Voor 2017 zijn alleen onvermijdelijke maatregelen opgenomen, de lasten zijn gesplitst in drie onderdelen:

- A. krediet voor aanschaf van soft- en hardware die in de loop van de jaren worden afgeschreven waardoor investeringslasten (kapitaallasten) ontstaan;
- B. aanschaf van soft- en hardware die ineens ten laste van de exploitatie komen (investeringen < € 10.000,00), implementatiekosten voor alle aangeschafte hard- en software en overige diensten;
- C. onderhoudskosten van de aangeschafte hard- en software zodra deze operationeel zijn (in de regel ontstaan deze lasten in het jaar na aanschaf) en overige producten met structurele lasten.

Onvermijdelijke investeringen

Voor 2017 zijn per saldo voor € 465.000,00 aan investeringen gepland. De kapitaallasten van deze investeringen (A) zijn € 105.000,00, kredietaanvragen volgen in de voor- en najaarsnota 2017. De kapitaallasten kunnen in 2017 volledig en vanaf 2018 gedeeltelijk worden gedekt binnen het financiële kader zoals vastgesteld in de paragraaf bedrijfsvoering van de begroting 2016. Wij stellen u voor in de begroting 2017 het verschil van € 25.000,00 vanaf 2018 op te nemen als aanvullend budget op het financiële kader.

De investeringen betreffen onder andere verdere uitbreiding van de opslagcapaciteit, verdere uitbreiding van voorzieningen voor plaats- en tijdonafhankelijk werken en vervanging PC's. De investeringen in software betreffen onder andere netwerkbeveiliging en een regiesysteem voor het sociaal Domein.

Naast het budget voor investeringslasten is een incidenteel budget van € 116.000,00 (B) nodig voor incidentele software, implementatie van alle hard- en software en overige diensten.

De structurele onderhoudslasten en lasten van overige producten (C) van deze maatregelen zijn € 46.000,00 (vanaf 2018). Van derden wordt in 2017 een incidentele vergoeding verwacht van € 71.000,00.

	2017	Structureel
Lasten onvermijdelijke investeringen	€ 43.000,00	€ 105.000,00
Dekking bedrijfsvoeringsbudgetten	" - 52.000,00	" - 80.000,00
	€ - 9.000,00	€ 25.000,00
Onderhoudslasten onvermijdelijk		€ 46.000,00
Incidenteel onvermijdelijk	€ 116.000,00	
Incidenteel vergoedingen	" - 71.000,00	
	€ 45.000,00	
Totaal	€ 36.000,00	€ 71.000,00

Samenvatting nieuw beleid

Bedragen x € 1.000,00

Prioriteit en activiteit LASTEN	2017 <i>- minder of meer</i>	2018 <i>- minder of meer</i>	2019 <i>- minder of meer</i>	2020 <i>- minder of meer</i>
Programma 1	32	32	32	32
Programma 2	17	0	0	0
Programma 4	9	9	9	9
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	36	71	71	71
Totaal lasten	94	112	112	112

Prioriteit en activiteit BATEN	2017 <i>- minder of meer</i>	2018 <i>- minder of meer</i>	2019 <i>- minder of meer</i>	2020 <i>- minder of meer</i>
Totaal baten	0	0	0	0

Saldo	94	112	112	112
--------------	-----------	------------	------------	------------

C. Financiële positie

FINANCIËLE BESCHOUWINGEN

Samenvatting financiële consequenties

Na verwerking van de beleidswensen (hoofdstuk B) ontstaat het volgende financiële beeld voor de meerjarenraming 2017-2020. Hierbij is rekening gehouden met de uitkomsten van het Ombuigingsplan 2016-2019.

(bedragen x € 1.000,00)

	2016	2017	2018	2019	2020
Saldi na wijziging voorjaarsnota 2016	- 747	18	- 763	36	36
Ombuigingsplan 2016-2019	377	481	577	727	727
Nieuw beleid	0	-94	-112	-112	-112
Saldi na verwerking nieuw beleid	- 370	405	- 298	651	651

Meerjarenraming 2017-2020

Na verwerking van de mutaties van de voorjaarsnota, het ombuigingsplan en het nieuwe beleid vertoont de huidige meerjarenraming in 2020 een overschot van € 651.000,00. Bij het opstellen van de begroting 2017 wordt een nieuwe meerjarenraming opgesteld.

Weerstandsvermogen

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit wordt bepaald door structurele begrotingsoverschotten en/of maatregelen die structurele middelen generen. De meerjarenraming vertoont in 2019 een overschot van € 651.000,00.

Tegenvallers en risico's van structurele aard met financiële gevolgen voor de langere termijn kunnen in beginsel niet worden gedekt uit de incidentele weerstandscapaciteit. Zodra structurele risico's zich voordoen zullen deze moeten worden vertaald naar de meerjarenbegroting. Incidenteel kunnen voor tegenvallende lastenontwikkelingen echter wel bedragen onttrokken worden aan de algemene reserve.

Incidentele weerstandscapaciteit

De omvang van de algemene reserve en de bestemmingsreserves (het eigen vermogen) bepaalt de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de programmabegroting 2016 is de beschikbare weerstandscapaciteit per 31 december 2016 geraamd op € 22,2 miljoen. Ten opzichte van de begroting is de raming geactualiseerd. Per 31 december 2016 bedraagt deze nu € 27,7 miljoen.

In de meerjarenraming zijn nog onttrekkingen geraamd voor een totaal bedrag van € 1,4 miljoen. Daarnaast stellen wij voor met de volgende onttrekkingen rekening te houden (x € 1.000):

- reserve vervangingsinvesteringen (Stads)kanaal, onderhoud bruggen/beschoeiingen	€ 5.250
- reserve wijkontwikkeling, gebiedsontwikkeling kern Musselkanaal	€ 750
- (beklemd)reserve verkoop aandelen Essent, schoolgebouw Engelandlaan	€ 2.500
	€ 8.500

De reserve verkoop aandelen Essent is een beklemd reserve. De beschikbare weerstandscapaciteit neemt dan af met totaal € 7,4 miljoen (€ 1,4 miljoen + € 8,5 miljoen - € 2,5 miljoen) naar € 20,3 miljoen.

In de Voorjaarsnota 2016 zijn in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing de risico's geactualiseerd. Op basis van de vastgestelde ratio van 1,15 blijft de beschikbare weerstandscapaciteit ruim voldoende voor de dekking van de lopende (incidentele) risico's.

Reservepositie (x € 1.000)

	31-12-2016	Claims	Beschikbaar
Omvang algemene reserve	€ 15.400		€ 15.400
Omvang bestemmingsreserves	" <u>37.900</u>	€ <u>9.900</u>	" <u>28.000</u>
	€ 53.300	€ 9.900	€ 43.400
Niet vrij besteedbaar:			
Algemene reserve/verkoop aandelen Essent	€ -1.300		€ -1.300
Beklemde reserves:			
Bestemmingsreserve verkoop aandelen Essent	" -15.200	€ -2.500	" -12.700
Bestemmingsreserve bijdragen vaste activa	" <u>-9.100</u>		" <u>-9.100</u>
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 27.700	€ 7.400	€ 20.300

Specificatie omvang algemene reserve

Stand per 1 januari 2016	€ 15.541
Bestemming resultaat rekening 2015 (voorlopig)	" <u>2.126</u>
	€ 17.667

Af:

Mutatie verkoop aandelen Essent	€ -1.899
Begrotingssaldo 2016 tot met Voorjaarsnota	" -748
Ombuigingsplan 2016-2019	" <u>377</u>
	€ 15.397

Bestemmingsreserve incidentele bestedingen

De reserve Incidentele bestedingen is bedoeld voor het toereikend houden van voorzieningen en bestemmingsreserves en heeft daarnaast een bufferfunctie voor nieuw beleid. De reserve werd jaarlijks gevoed door toevoeging van de rentebaten van de voorzieningen en een deel van de rentebaten van de (bestemmings)reserves. Bij de behandeling van de begroting 2016 heeft u de Ombuigingsmaatregel begroting 2016 vastgesteld. Op grond hiervan wordt met ingang van 2016 geen rente meer toegevoegd. Op basis van de werkelijke stand van de reserve per 1 januari 2016 is het verloop van de reserve geactualiseerd.

In de begroting 2016 is uitgegaan van een beginstand per 1 januari 2016 van € 519.000,00. De werkelijke stand is € 2.246.000,00. Het verschil van € 1.727.000,00 is voornamelijk veroorzaakt door uitstel of vrijval van geplande onttrekkingen vóór 1 januari 2016.

Voor de periode 2016-2019 is in de begroting 2016 een rentetoevoeging van totaal € 2.010.000,00 geraamd. De geraamde rentetoevoeging is vervallen.

Voor het toereikend houden van voorzieningen en bestemmingsreserves is in 2020 € 70.000,00 geraamd. In de Najaarsnota 2015 is ten laste van de reserve een bedrag van € 37.500,00 beschikbaar gesteld voor de pilot Snel internet. De geraamde stand van de bestemmingsreserve Incidentele bestedingen per 31 december 2020 is dan € 199.000,00.

Verloop van de reserve incidentele bestedingen:

	2016	2017	2018	2019	2020
Stand per 1 januari	2.246.000	479.000	409.000	339.000	269.000
Mutaties bestand beleid					
Af: toereikendheid	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000	-70.000
restand voorgaande jaren	-1.660.000				
bestand beleid	-37.000				
Stand per 31 december	479.000	409.000	339.000	269.000*	199.000

*In de begroting 2016 is de geraamde stand per 31 december 2019 € 2.249.000,00. Het verschil van € 1.980.000,00 is als volgt te verklaren:

- vrijval rekening 2015	€ 67.000,00
- najaarsnota 2015	" 37.000,00-
- rentevershil	" <u>2.010.000,00-</u>
	€ <u>1.980.000,00</u>

